

ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2026-1-17-2>

Вітвіцький Сергій Сергійович,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України, ректор

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>

КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

*Стаття присвячена дослідженню критеріїв класифікації процесуальних засобів доказування у кримінальному провадженні з урахуванням пізнавальної природи досудового розслідування. Обґрунтовано, що процес доказування є особливим різновидом юридично регламентованої пізнавальної діяльності, яка здійснюється виключно із застосуванням визначених кримінальним процесуальним законом засобів. Доведено, що відсутність уніфікованої системи їх класифікації зумовлює труднощі у теоретичному осмисленні та практичному застосуванні відповідних інструментів доказування. **Ключові слова:** процесуальні засоби, доказування, кримінальне провадження, класифікація, слідчі (розшукові) дії, пізнання.*

Постановка проблеми. Постановка проблеми у межах дослідження процесуальних засобів доказування у кримінальному провадженні зумовлюється передусім пізнавальною природою досудового розслідування, яке за своєю сутністю виступає особливим різновидом юридично регламентованої пізнавальної діяльності сторони обвинувачення, спрямованої на встановлення фактичних обставин вчиненого кримінального правопорушення. У цьому контексті досудове розслідування не може розглядатися виключно як сукупність процесуальних рішень і дій, оскільки його зміст визначається саме процесом пошуку, фіксації, трансформації та перевірки знань про подію кримінального правопорушення, осіб, причетних до його вчинення, а також інших обставин, що мають значення для кримінального провадження. Така гносеологічна спрямованість вказує на необхідність зосередження уваги на тих інструментах, які забезпечують цей процес, тобто на процесуальних засобах доказування. Водночас сучасний стан наукової розробленості цієї проблематики свідчить про відсутність усталеного підходу до розуміння критеріїв класифікації процесуальних засобів доказування. Наявні наукові концепції, хоча й пропонують окремі класифікаційні підходи, але залишаються дискусійними, внаслідок багатовимірності процесу доказування. Це призводить до фрагментарності у сприйнятті процесуальних засобів, ускладнює

їх теоретичне осмислення та негативно позначається на практиці їх застосування в контексті забезпечення ефективності досудового кримінального провадження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні наукові напрацювання щодо процесуальних засобів доказування у кримінальному провадженні свідчать про наявність значного наукового інтересу до їх гносеологічної сутності, що зумовлено загальним визнанням пізнавального характеру досудового розслідування. У межах досліджень багатьох авторів, таких як В. В. Вапнярчук, В. П. Бахін, А. В. Коваленко, В. В. Кікінчук, С. Л. Лисаченко, М. В. Салтєвський, О. С. Старенький, В. Ю. Шепітько, та інших, послідовно підкреслюється, що досудове розслідування є формою юридично врегульованого пізнання, у межах якого встановлення обставин кримінального правопорушення здійснюється через використання низки процесуальних інструментів. Саме ці інструменти виступають процесуальними засобами доказування та забезпечують пошук, фіксацію та перевірку інформації, надаючи їй доказового значення. Проте незважаючи на наявність вагомих наукових здобутків, дослідження класифікації процесуальних засобів доказування переважно має фрагментарний характер. Окремі аспекти класифікації таких засобів висвітлюються в контексті загальних проблем доказування, криміналістичного забезпечення розслідування або проце-

суальної діяльності слідчого, однак відсутня комплексна концепція, яка б узгоджувала різні критерії їх класифікації з урахуванням пізнавальної природи досудового слідства. У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні узагальноної, внутрішньо узгодженої системи критеріїв класифікації процесуальних засобів доказування, яка б відображала їх багатомірну природу та дозволяла розкрити функціональне призначення у процесі пізнання обставин вчиненого кримінального правопорушення.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Метою дослідження є поглиблення теоретичного осмислення процесуальних засобів доказування шляхом визначення та змістовного обґрунтування окремих критеріїв їх класифікації крізь призму пізнавальної спрямованості виводу кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу.

Виконання завдань та досягнення мети кримінального провадження є неможливим без здійснення доказової діяльності. Лише на підставі доказової інформації суб'єкти кримінального процесу уповноважені приймати процесуальні рішення стосовно кримінально-правового конфлікту та забезпечення прав і свобод людини [1, с. 106].

Процес доказування у кримінальному провадженні за своєю сутністю є різновидом пізнавальної діяльності, спрямованої на встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження [2, с. 59; 3, с. 252–253]. Водночас така пізнавальна діяльність не є довільною, оскільки вона є регламентованою нормами кримінального процесуального законодавства, яке визначає не лише межі, а й засоби її здійснення [4, с. 137; 5, с. 53]. Саме тому пізнання у кримінальному провадженні здійснюється не будь-якими можливими способами, а виключно тими, що прямо передбачені у ст. 93 КПК України. Зазначене положення набуває особливого значення на стадії досудового розслідування, де процес пізнання обставин кримінального правопорушення має найбільш інтенсивний характер.

Відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України, збирання доказів здійснюється шляхом проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, а також інших процесуальних дій, передбачених кримінальним процесуальним законом [6]. Таким чином, законодавець фактично окреслює систему процесуальних засобів, за допомогою яких реалізується пізнавальна функція кримінального провадження, надаючи їм нормативно визначеного характеру та водночас встановлюючи межі допустимого втручання у права і свободи людини. У цьому контексті процесуальні засоби доказування виступають ключовим елементом механізму доказування, оскільки саме завдяки їх використанню відбувається формування доказів. Тому процесуальні засоби доказування забезпечують не лише отримання інформації про обставини кримінального правопорушення, але й її належну фіксацію, перевірку та подальшу оцінку, що у сукупності формує підґрунтя для прийняття законних і обґрунтованих процесуальних рішень.

Водночас значення процесуальних засобів доказування для виконання завдань кримінального провадження, визначених законом, об'єктивно зумовлює необхідність їх комплексного дослідження та систематизації. Саме завдяки ефективному, законному та обґрунтованому застосуванню цих засобів забезпечується досягнення цілей кримінального провадження, зокрема встановлення обставин кримінального правопорушення, притягнення винних до відповідальності та недопущення необґрунтованого процесуального примусу. Отже, наукове осмислення процесуальних засобів доказування, їх

класифікація та визначення критеріїв такої класифікації є необхідною передумовою підвищення ефективності досудового розслідування та вдосконалення кримінального процесуального доказування в цілому.

У контексті дослідження процесуальних засобів доказування принципового значення набуває з'ясування сутності класифікації як наукового методу пізнання, що забезпечує впорядкування складних правових явищ і створює передумови для їх глибшого теоретичного осмислення. Класифікація у цьому розумінні постає не лише як технічний прийом систематизації, а як методологічний інструмент, спрямований на виявлення внутрішніх закономірностей функціонування досліджуваного об'єкта [7, с. 544]. За своєю сутністю класифікація полягає у розподілі досліджуваного поняття на окремі класи, групи чи види за істотними ознаками, які відображають його внутрішню структуру, змістовні характеристики та функціональне призначення [8, с. 51–52]. Такий розподіл не є довільним, оскільки він ґрунтується на притаманних ознаках явища, що забезпечує наукову обґрунтованість і логічну послідовність побудови відповідної системи. У площині кримінального процесуального доказування класифікація, з одного боку, дозволяє впорядкувати множинність процесуальних засобів доказування, які характеризуються різною правовою природою, функціональним призначенням та процесуальною формою, а з іншого – забезпечує розкриття їх ролі у механізмі доказування, сприяючи встановленню взаємозв'язків між окремими елементами цієї системи та визначенню їх місця у структурі пізнавальної діяльності.

Враховуючи зазначене, необхідність звернення до критеріїв класифікації процесуальних засобів доказування як методологічної основи їх систематизації набуває безсумнівного значення. Саме через визначення та обґрунтування таких критеріїв стає можливим впорядкування існуючих процесуальних засобів, а також розкриття функціонального призначення у механізмі доказування, встановлення їх взаємозв'язку та ролі у процесі пізнання обставин кримінального правопорушення. Критерії класифікації у цьому випадку виступають не формальним інструментом групування, а способом виявлення внутрішньої логіки доказування як пізнавального процесу.

Узагальнення наукових підходів до класифікації процесуальних засобів доказування дає підстави констатувати відсутність уніфікованих критеріїв, що зумовлює складність доказування як поєднання пізнавальної діяльності, процесуальної форми та криміналістичного забезпечення досудового розслідування. Передусім, виходячи з концепції системності засобів доказування, обґрунтованої В. В. Кікінуком, доцільно виходити з того, що процесуальні засоби доказування є структурно впорядкованою сукупністю передбачених кримінальним процесуальним законом інструментів, за допомогою яких здійснюється збирання, перевірка та оцінка доказів [9, с. 301]. Такий підхід зумовлює необхідність визначення критеріїв, які відображають як юридичну природу цих засобів, так і їх функціональне навантаження у процесі доказування.

Першим і базовим критерієм класифікації виступає нормативно-правова визначеність процесуального засобу. З урахуванням цього критерію потрібно розмежовувати процесуальні засоби на ті, що прямо передбачені кримінальним процесуальним законом як процесуальні дії (слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, інші процесуальні дії), та допоміжні засоби, які хоча й не

мають самостійного процесуального статусу дії, однак опосередковують доказування (технічні, тактичні, організаційні прийоми). Зокрема, поряд із слідчими (розшуковими) та негласними слідчими (розшуковими) діями необхідно звернути увагу на окремі заходи забезпечення кримінального провадження, які, хоча й традиційно розглядаються крізь призму їх забезпечувальної функції, водночас не позбавлені вираженого пізнавального змісту [10, с. 561]. Йдеться про такі процесуальні інструменти, застосування яких полягає не лише у досягненні дієвості кримінального провадження, але й спрямоване на отримання фактичних даних, що можуть мати доказове значення. Наприклад, тимчасовий доступ до речей і документів, арешт майна або інші заходи забезпечення можуть виступати не лише засобами процесуального примусу, а й інструментами виявлення та фіксації інформації про обставини кримінального правопорушення. Щодо засобів, які опосередковують доказування, важливо виділити техніко-криміналістичні, тактико-криміналістичні та методико-криміналістичні засоби доказування. Таке розмежування відображає дуалістичну природу доказування, на чому наголошує А. В. Коваленко, підкреслюючи взаємодію кримінально-процесуальних та криміналістичних засобів [11, с. 298].

Другим критерієм є функціональне призначення процесуального засобу в структурі доказування. Зважаючи на загальновизнану модель доказування (збирання, перевірка, оцінка доказів) та наукових підходів до розмежування доказів і засобів доказування, процесуальні засоби доцільно класифікувати на засоби збирання доказів, засоби їх перевірки та засоби оцінки [12, с. 119; 13, с. 69–70]. Оскільки доказування є динамічним процесом, який охоплює не лише збирання, але й перевірку, дослідження та оцінку доказів, процесуальні засоби не можуть розглядатися як однорідна сукупність інструментів, позбавлених внутрішньої диференціації. Тому функціональне призначення процесуальних засобів доказування полягає у реалізації окремих етапів пізнавальної діяльності, спрямованих на встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження. При цьому треба наголосити, що процесуальні дії можуть мати багатофункціональний характер і одночасно виконувати декілька завдань, що свідчить про їх гнучкість. Розширене розуміння функціонального критерію дозволяє розглядати процесуальні засоби доказування не лише як формально визначені процесуальні дії, а як необхідні інструменти, що забезпечують різні аспекти пізнавальної діяльності у кримінальному провадженні.

Третім критерієм є суб'єкт застосування процесуального засобу у кримінальному провадженні. Враховуючи змагальний характер останнього, доцільно виділити засоби доказування, що застосовуються стороною обвинувачення, стороною захисту та судом. Такий підхід відображає рівновагу процесуальних можливостей сторін і дотримання принципів законності та верховенства права. Водночас межі такого розмежування є відносними, оскільки окремі засоби можуть бути доступними

декільком суб'єктам із різним процесуальним статусом. Окрім того, незважаючи на закріплення принципу змагальності, який передбачає рівність процесуальних прав сторін у доведенні своїх позицій, не всі процесуальні засоби доказування є однаково доступними для сторони захисту. Зокрема, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій віднесено до повноважень сторони обвинувачення, що обумовлено їх владним характером. Але така обмеженість не означає повної відсутності у сторони захисту інструментів впливу на процес доказування. Законодавець передбачає механізми, які дозволяють стороні захисту опосередковано реалізовувати свої права в частині збирання доказів, зокрема шляхом ініціювання проведення окремих процесуальних дій (ч. 2 ст. 22, п. 12 ч. 3 ст. 42, ст. 220 КПК України), що є важливим важелем забезпечення рівності сторін.

Четвертим критерієм є характер пізнавальної діяльності, що реалізується за допомогою процесуального засобу. У цьому аспекті, спираючись на криміналістичні концепції деяких авторів, доречно розмежовувати процесуальні засоби на ті, що забезпечують безпосереднє сприйняття інформації (наприклад, огляд, обшук), та ті, що опосередковують її отримання через інтерпретацію (експертиза, слідчий експеримент) [11, с. 299–300; 14, с. 85]. Це дозволяє врахувати епістемологічну природу доказування та різний рівень опосередкованості знань, що формуються під час пізнання обставин кримінального правопорушення.

П'ятим критерієм виступає стадійність кримінального провадження, у межах якої застосовується відповідний засіб доказування. З огляду на це, процесуальні засоби необхідно поділяти на ті, що застосовуються на стадії досудового розслідування, та ті, що реалізуються під час судового провадження. При цьому окремі засоби мають універсальний характер і можуть використовуватися на різних стадіях, що свідчить про їх всеохоплюючу роль.

Висновки. Класифікація процесуальних засобів доказування у кримінальному провадженні може бути представлена як багаторівнева система, в якій виділяються нормативно визначені процесуальні дії як основні засоби доказування та допоміжні криміналістичні й організаційні засоби як забезпечувальні елементи; у межах функціонального підходу – засоби збирання, перевірки та оцінки доказів; за суб'єктним критерієм – засоби сторони обвинувачення, сторони захисту та суду; за характером пізнання – безпосередні та опосередковані; за стадійністю кримінального провадження – досудові, судові та універсальні.

Таким чином, запропоновані критерії класифікації процесуальних засобів доказування мають інтегративний характер і дозволяють врахувати як нормативно-процесуальні, так і криміналістичні аспекти доказування, забезпечуючи системне розуміння процесуальних засобів як складного правового та водночас пізнавального явища.

Список використаних джерел

1. Лоскутов Т.О. Щодо критеріїв визначення допустимості доказів у кримінальному провадженні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2021. № 1(71). Т. 32. С. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2021.1/19>
2. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Харків: Юрайт, 2017. 408 с.
3. Кікінчук В. В. Генеза наукової думки щодо засобів доказування у кримінальному провадженні. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2025. №1 (34). С. 249–259. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.18>

4. Барган С.С. Пізнавальна діяльність слідчого: криміналістичний та процесуальний аспекти: дис. ... докт. філософії. Кропивницький, 2024. 258 с.
5. Лоскутов Т. О. Кримінальне переслідування, здійснюване слідчим: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровськ, 2010. 204 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. №90–91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print#n2001>
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. Т. В. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
8. Скиба Ю. Класифікація методів педагогічних досліджень. *Вища освіта України*. 2016. № 2. С. 51–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2016_2_10
9. Кікінчук В. В., Прибіткова Н. О. Сутність засобів доказування в кримінальному провадженні. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. №3 (33). С. 295–304. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.3.26>
10. Барган С. С. Проблеми нормативного регулювання процесуальних засобів пізнавальної діяльності слідчого. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 560–565. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.98>
11. Коваленко А. В. Криміналістичні засоби кримінального процесуального доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. № 4. Т. 30. С. 293–303. DOI: [10.31359/1993-0909-2023-30-4-293](https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-30-4-293)
12. Гусєв О. Ю. Співвідношення понять доказів і засобів доказування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Вип. 37. Т. 1. С. 116–120. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.37-1.pdf>
13. Кікінчук В. В. Система засобів доказування в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія право*. 2024. Вип. 86. Ч. 5. С. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.9>
14. Лисаченко С. Л. Засоби отримання відомостей від особи у досудовому кримінальному провадженні: дис. ... докт. філософії. Харків. 2020. 280 с.

References

1. Loskutov, T. O. (2021). Shchodo kryteriiv vyznachennia dopustymosti dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [Regarding the criteria for determining the admissibility of evidence in criminal proceedings.]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: yurydychni nauky*, 1 (71), 32, 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2021.1/19> [in Ukrainian].
2. Vapniarchuk, V. V. (2017). Teoriia i praktyka kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia: monohrafiia [Theory and practice of criminal procedural evidence: monograph.]. Kharkiv: Yurait. [in Ukrainian].
3. Kikinchuk, V. V. (2025). Geneza naukovoï dumky shchodo zasobiv dokazuvannia u kryminalnomu provadzhenni [Genesis of scientific thought on means of evidence in criminal proceedings.]. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 1 (34), 249–259. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.18> [in Ukrainian].
4. Barhan, S.S. (2024). Piznavalna diialnist slidchoho: kryminalistychnyi ta protsesualnyi aspekty: dys. ... dokt. filosofii [Cognitive activity of the investigator: forensic and procedural aspects]. Kropyvnytskyi. [in Ukrainian].
5. Loskutov, T. O. (2010). Kryminalne peresliduvannia, zdiisniuvane slidchym: dys... kand. yuryd. nauk:12.00.09. [Criminal prosecution carried out by an investigator]. Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (2012) [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. *Holos Ukrainy*. 2012. №№ 90-91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print#n2001> [in Ukrainian].
7. Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. i holov. red. T. V. Busel (2009) [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv; Irpin: VTF «Perun». [in Ukrainian].
8. Skyba, Yu. (2016). Klyasifikatsiia metodiv pedahohichnykh doslidzhen [Classification of pedagogical research methods]. *Vyscha osvita Ukrainy*, 2, 51–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2016_2_10 [in Ukrainian].
9. Kikinchuk, V. V., Pribytkova, N. O. (2024). Sutnist zasobiv dokazuvannia v kryminalnomu provadzhenni [The essence of evidence in criminal proceedings]. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 3 (33), 295–304. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.3.26> [in Ukrainian].
10. Barhan S. S. (2024). Problemy normatyvnoho rehuliuвання protsesualnykh zasobiv piznavalnoi diialnosti slidchoho [Problems of normative regulation of procedural means of cognitive activity of the investigator]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, 1, 560–565. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.98> [in Ukrainian].
11. Kovalenko, A. V. (2023). Kryminalistychni zasoby kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia [Forensic means of criminal procedural evidence. Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*, 4, 30, 293–303. DOI: [10.31359/1993-0909-2023-30-4-293](https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-30-4-293) [in Ukrainian].
12. Husiev, O. Yu. (2016). Spivvidnoshennia poniat dokaziv i zasobiv dokazuvannia [The correlation between the concepts of evidence and means of proof]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*, 37, 1, 116–120. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.37-1.pdf> [in Ukrainian].
13. Kikinchuk, V. V. (2024). Systema zasobiv dokazuvannia v kryminalnomu provadzhenni [The system of means of proof in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriya parvo*, 86, 5, 66–71. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.9> [in Ukrainian].
14. Lysachenko, S. L. (2020). Zasoby otrymannia vidomosti vid osoby u dosudovomu kryminalnomu provadzhenni: dys. ... dokt. filosofii [Means of obtaining information from a person in pre-trial criminal proceedings]. Kharkiv. [in Ukrainian].

Vitvitskyi Serhii,

Doctor of Law, Professor,

Honored Lawyer of Ukraine, Rector

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4884-1883>

CRITERIA FOR CLASSIFYING PROCEDURAL MEANS OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

This article is devoted to identifying the criteria for classifying procedural means of evidence in criminal proceedings, taking into account the investigative nature of the pretrial investigation. It is argued that the process of proving a case is a specific type of legally regulated investigative activity carried out exclusively through the use of means defined by criminal procedural law. Attention is drawn to the fact that during the pre-trial investigation stage, an intensive process of forming the evidentiary base takes place as a result of the use of the prescribed procedural means. It is noted that the legal codification of such means defines the limits of permissible interference with human rights and ensures the legality of the prosecution's investigative activities regarding the establishment of the circumstances of a criminal offense. The state of scientific research on the issue is analyzed, within which the fragmentary nature of approaches to defining the criteria for classifying procedural means of evidence is noted. It is demonstrated that the absence of a unified classification system creates difficulties in the theoretical understanding and practical application of the relevant evidentiary tools. It is noted that classification, as a scientific method of cognition, allows not only for the systematization of procedural means but also for the elucidation of their functional purpose within the evidentiary mechanism. It is determined that procedural means of evidence should be classified according to a set of interrelated criteria that reflect their multidimensional nature. The expediency of distinguishing a normative-legal criterion is substantiated, one that encompasses not only investigative (search) actions but also specific measures to ensure criminal proceedings. A system of criteria for classifying procedural means of evidence is proposed, which can serve as a foundation for further scientific research aimed at enhancing the effectiveness of pre-trial investigations and achieving the objectives of criminal proceedings.

Key words: procedural remedies, evidence, criminal proceedings, classification, investigative (search) actions, cognition.

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.05.2026